

ОСОБЛИВОСТІ МУЗИЧНОГО ЖИВОПISУ У ВОКАЛЬНОМУ ЦИКЛІ «ПАСТЕЛІ» К. ДАНЬКЕВИЧА

Костянтин Данькевич є одним із новаторів в українській музиці ХХ ст. Серед багатьох композиторів його виокремлює тяжіння до оперної, вокальної та хорової музики.

Однією з перлин камерної вокальної музики ХХ ст. є вокальний цикл «Пастелі» К. Данькевича на однойменні вірші П. Тичини. У названому творі яскраво проявилася мистецька тенденція ХХ ст. - *музичний живопис*.

«Музичний живопис», як унікальне мистецьке явище займає важливе місце у культурі ХХ ст. У творчості сучасних композиторів продовжується процес пошуків «нового бачення» світу, оновлення художньої техніки засобами суміжних мистецтв.

Вокальний цикл «Пастелі» сповнений світла і фарб живопису, свіжості барв, розмірності архітектури, ритму та мелодійності музики.

Поезію П. Тичини називають «золотою арфою українського слова», - поет мислив музичними образами. У «Пастелях» поет поєднує музику й мову, щоб відтворити гру природних сил. Живописну частину циклу представляють пастельні акварельні фарби. В циклі - контрастні зіставлення, образні перемикання та складні ігри асоціацій. П. Тичина розмірковує про філософську антиномію скінченності й нескінченності між людиною і часом. Пори року в «Пастелі» відповідають різним етапам життя людини: осінь - пора глибоких роздумів і відтінку смутку, весна - символ молодості, літо - дорослішання й дозрівання. Концепція циклів ґрунтується на поетичному зіставленні людського віку й природного часу, в якому людина «також має свій ранок, день, вечір і ніч».

Загальна назва цього циклу («Пастелі») передбачає мальовниче музичне вирішення творчого завдання, де домінують пастельні кольори та плавні переходи від одного кольору до іншого. Тому важливу роль

відіграють звукозображальні моменти та колористичні прийоми у творі К. Данькевича.

Даний цикл вирізняє лаконізм музичної композиції (1 частина «Ніч» - 19 тактів, 2 частина «День» - 10 тактів, 3 частина – «Вечір» - 23 тактів, 4 частина «Ніч» - 20 тактів).

Композитор буквально «іде за словом», - він намагається створити «образ слова» як звучного сонорного феномена. Символічні функції в циклі набувають ті музичні прийоми, які безпосередньо адресовані словесній семантиці. Наприклад, символом «світанку й Сонця» стають кластерні акордові педалі, (15–16 тт.), форшлаги, звуковидобування *staccato* як знак «гри», інтервальні висхідні кроки на октаву, кварту (квінту, рідше сексту) як знак «повної ясності, упевненості» (8 т.). Самостійним символізуючим стилістичним знаком стає прелюдійно-підголоскове заповнення фактури, що передає сутінковий стан дня й людської свідомості («Вечір»). Крім того, у циклі досить очевидно представлена нова семантика тихої динаміки, пауз і фермат, яка пізніше заслужить визначення як «музика тиші».

А. Полканов відзначає, що «З погляду виконавських прийомів у вокальній партії циклу провідними стають *три принципи*: свобода розвитку (широке розуміння *rubato*); значеннева акцентованість (різноманітні способи скандування як мовна афектація вокальної лінії); обмеженість в образній амплітуді і засобах виразності, особлива економія прийомів» [1, с. 108-109].

Отже, вокальний цикл «Пастелі» наповнений звуками і кольорами природи, у ньому відкривається таємниця розмови вітру, хмар, мовчання гір, сміх рік, пори року. Отже, зорові й звукові образи в циклі «Пастелі» К. Данькевича розширили горизонти українського мистецтва, вони назавжди увійшли в скарбницю світової лірики.

Список використаних джерел:

1. Полканов А. А. Феномен камерного співу: від естетичних настанов до музично-семантичних властивостей. Дис. ...канд. мист.; спец.: 17.00.03 – музичне мистецтво. Одеса, 2021. 187 с